

# Kompostovanie – najprirodzenejší spôsob znižovania množstva skládkovaného komunálneho odpadu

Biologicky rozložiteľný komunálny odpad (BRKO) je najväčšou zložkou komunálneho odpadu, tvorí 45 % - 50 % odpadu z domácností.

Jeho zneškodňovanie ukladaním na skládky predstavuje nie len zbytočnú záťaž pre obecný rozpočet, ale aj veľké riziko pre životné prostredie. Neškodné látky tvoriace BRKO zasypané na skládke ďalším odpadom bez prístupu vzduchu uvoľňujú v hnilobnom procese toxické plyny.

Najjednoduchší a overený spôsob na správne využitie biologicky rozložiteľného odpadu je **preníť ho na kvalitné hnojivo – kompost**.

1. Kompost je kvalitné organicko-minerálne hnojivo, ktorým sú do pôdy navrátené všetky cenné živiny. Na rozdiel od minerálnych hnojív sa do pôdy dodáva aj humus, ktorý veľmi dobre pôsobí na vlastnosti pôdy.

2. Kompost priaznivo vplyva na prijímanie dažďovej vody a kyprosf pôdy.

3. Kompost možno využiť nielen v zeleninovej záhradke, ale aj pri pestovaní trávniku. Častým kosením trávniku prichádza tráva o potrebné živiny. Kompost rozhodene na jar a v lete (mulčovanie) umožní prevzdušnenie trávy, udržuje vlhkosť a bráni rastu buriny.

Možno teda povedať, že existuje množstvo dôvodov, prečo kompostovať.

## Spôsoby kompostovania

Základnou formou kompostovania je kompostovanie v tzv. hrobli, to znamená na voľne stojacej kope. Jeho nevýhodou je, že vyžaduje väčší priestor a otázne je aj estetické hľadisko.

Druhým spôsobom je kompostovanie v zásobníkoch. Pri výbere zásobníka je potrebné zohľadniť množstvo odpadu, ktoré budeme spracúvať a prirodzene aj naše finančné možnosti. Svojpomocne vyrobené zásobníky sú lacnejšie a možno na ne použiť aj odpadové materiály, ako sú staré nepotrebné dosky, palety, pletivo, ale aj betón, kameň či staré tehly, prípadne kombinácie týchto materiálov. Pozor však, aby sme nepoužili materiály, ktoré by mohli obsahovať nejaké škodlivé látky, napr. jedovaté nátery, azbest, eternit. Mohli by sa cez

kompost dostať do potravín. Najjednoduchším spôsobom obstarania kompostovacieho zásobníka je jeho kúpa.

Nech si však vyberieme ktorýkoľvek kompostér, nesmieme zabudnúť na **základné pravidlo kompostovania, a to, že kompostovanie je aeróbný proces vyžadujúci prístup vzduchu**. Najčastejšou chybou pri zhotovovaní takýchto zásobníkov je vytvorenie nedostatočných alebo naopak príliš veľkých vetracích otvorov. Nekompostujeme v jame! Tam sa vzduch nedostane. Bez prístupu vzduchu kompost iba hynie a zapácha.

**Správne pripravený kompost má hnedú až tmavohnedú farbu, drobno-hrúbkovitú štruktúru, nezapácha, ale vonia ako lesná pôda.**

## Umiestnenie kompostéra

Ideálne umiestnenie je v polotieni. Priamy kontakt kompostovanému materiálu so zemou napomôže lepšiemu prístupu mikroorganizmov a pôdných organizmov. Kompostér by nemal byť v blízkosti zdroja pitnej vody. Pamätajte na dobrý prístup ku zásobníku, ktorý nám umožní manipuláciu a vyberanie kompostu.

## Čo patrí do kompostéra?

Kompostovať možno všetok záhradný odpad ako: zvyšky rastlín, zemiakové šupky, listie, pokosenú trávu, rozdrvené drevo, piliny, hobliny, kuchynský odpad (káva, škrupiny, šupky, kôstky, zvyšky jedál), zeminu z kvetov, trus a podstielku drobných zvierat (okrem psích a mačacích), exkrementy hospodárskych zvierat (obmedzené množstvo), slamu a iné pozbe-rové zvyšky, popol z dreva, novínový papier, kartón, kôru stromov.

Problématickými sú časti rastlín napadnuté chorobami, niektoré druhy burín a chemicky ošetrované rastliny.

Keďže v prvej fáze kompostovania dochádza k vzniku tepla (teplota kompostu môže dosiahnuť až 65 °C), väčšina pôvodcov ochorení sa zničí.

Kompostovať možno aj burinu. Avšak burinu, ktorá má vyzreté semená a tú, ktorá sa rozmnožuje vegetatívne, sa odporúča pred kompostovaním dôkladne

upraviť, aby sa zamedzilo jej ďalšiemu množeniu. Korene vpletej buriny zbavíme zeminy, burinu nasekáme na čo najmenšie kúsky. Následne ju necháme kvasiť v zakrytej nádobe ponorenú do vody, alebo ju navlhčenú vložíme do čierneho vreca a necháme na slnku zapariť aspoň na 14 dní. Takto predpravený materiál možno následne kompostovať.

Kompostovať možno aj orechové listie. To obsahuje veľké množstvo trieslovín, ktoré spomaľujú rozklad a juglon – látku, ktorá má negatívny vplyv na rast niektorých rastlín. Orechové listie je potrebné rozdrviť na čo najmenšie kúsky a zmiešať s dusíkatými materiálmi (napr. trávou). Podiel orechového listia nemá presahovať 30% hmotnosti kompostovaného materiálu. Pri dodržaní základných pravidiel kompostovania možno kompost z orechového listia použiť v záhrade už po 6 mesiacoch. Ako skúška kvality takéhoto kompostu poslúži vysiatie semien paradajok. Tie sú veľmi citlivé na prítomnosť juglonu. Ak vyklíčia, kompost možno použiť. Kompostovať možno aj citrusy. Ich kompostovanie komplikuje vysoký obsah trieslovín, citrusových olejov, kyseliny citrónovej a postrekové látky. Na zlepšenie ich kompostovania je potrebné ich nakrájať na čo najmenšie kúsky a zmiešať s uhlíkatými materiálmi (napr. slama, drevná štiepka). Takto pripravený kompost možno použiť už po 3 až 6 mesiacoch. Problémové látky sa počas procesu kompostovania odstránia natoľko, že už nespôsobujú žiadne problémy. Na kompostovanie nie sú vhodné kosti, odrezky z mäsa, tuky, mliečne výrobky, rastliny napadnuté chorobami alebo s vysokým obsahom pesticídov, ohorky a popol z cigariet, popol z uhlia, papier z časopisov. Do kompostu nepatria plasty, kovy, sklo a kamene.

## Základné podmienky pre kompostovanie

Na získanie kvalitného kompostu je potrebné vytvoriť tieto podmienky:

- dostatočný prístup vzduchu, ktorý dosiahneme aj premiešavaním kompostovaného materiálu,
- správna vlhkosť (komposto-

vaný materiál by mal byť na dotyk vlhký ako „dobře vyžmýkaný uterák“),

- pre urýchlenie procesu rozkladu je vhodné hrubšie suroviny podrviť na malé časti a pridať v malom množstve pôdu alebo hotový kompost,

- skladba kompostovaného materiálu – správny podiel materiálov bohatých na uhlík (tzv. hnedá zložka ako sú piliny, drevná štiepka, kôra, slama) a materiálov s veľkým obsahom dusíka (tzv. zelená zložka ako pokosená tráva, odpad z kuchyne).

**Ak sa stane, že kompost zapácha** ako „skazené vajce“, znamená to, že prevláda materiál s nadmerným obsahom uhlíka. Problém možno riešiť pridaním pokosenej trávy alebo listia. Vysoký obsah dusíka zase signalizuje zápach po amoniaku. V tomto prípade do kompostu primiešame drevené triesky, kôru alebo piliny.

## Zrelosť kompostu

Doba zrenia kompostu je závislá od mnohých faktorov, ako napr. teplota, zloženie kompostu, postup pri kompostovaní. Vo všeobecnosti je to 6 až 12 mesiacov od založenia kompostu. Zrelosť kompostu môžeme overiť jednoduchým testom klíčivosti. Do nádoby s vlhkým preosiatym kompostom vysejeme semienka žeruchy siatej a ak počas týždňa väčšina semien vyklíči, môžeme kompost použiť v záhrade.

Viac informácií o riešení najčastejších problémov pri kompostovaní môžete nájsť na webovej stránke [www.margecany.sk](http://www.margecany.sk) v kategórii Odpady, ako aj na stránke [www.kompost.sk](http://www.kompost.sk) a [www.priateliazeme.sk/spz](http://www.priateliazeme.sk/spz).

Nezabúdajme, že zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch zakazuje pod hrozbou vysokej pokuty biologický odpad z údržby verejnej a súkromnej zelene a záhrad spaľovať, vyhadzovať na nelegálne skládky a ukladať do zberových nádob na zmesový komunálny odpad a odvážať ho na skládky odpadov.

## Kompostujme!

Kompostovanie je ekologické a ekonomické riešenie, ako zabrániť vzniku ďalšieho odpadu.

**Gabriela Staržecová**